

Bahasa China -
Bahasa Melayu

【中马对照】

中国 熟 语 精 选

◎〔马来西亚〕吴尚雄 编

KOLEKSI
PERIBAHASA
CHINA
TERINDAH

Penyusun
Goh Sang Seong

外语教学与研究出版社
FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND RESEARCH PRESS

马来西亚理科大学出版社
PENERBIT UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

【中马对照】

中国熟语精选

◎ 吴尚雄 编

Bahasa China-Bahasa Melayu

KOLEKSI PERIBAHASA
CHINA TERINDAH

Penyusun
Goh Sang Seong

外语教学与研究出版社
FOREIGN LANGUAGE TEACHING AND RESEARCH PRESS

北京 BEIJING

马来西亚理科大学出版社
PENERBIT UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

檳城 PULAU PINANG

京权图字：01-2015-7692

Original Malay Edition complied by Dr. Goh Sang Seong
Chinese Edition: © Penerbit Universiti Sains Malaysia and Foreign Language Teaching and Research Publishing Co., Ltd.
Original ISBN: 978-983-861-826-7 (hardcover)
978-983-861-827-4 (paperback)

图书在版编目(CIP)数据

中国熟语精选：中马对照 / (马来) 吴尚雄编. — 北京：外语教学与研究出版社，2015.10
ISBN 978-7-5135-6769-5

I. ①中… II. ①吴… III. ①汉语—熟语—汇编 IV. ①H136.3

中国版本图书馆CIP数据核字(2015)第257988号

出版人	蔡剑峰
项目策划	苗强
责任编辑	李斐 孙可 郭晓丹
封面设计	姚军
出版发行	外语教学与研究出版社
社址	北京市西三环北路19号(100089)
网址	http://www.fltrp.com
印刷	北京九州迅驰传媒文化有限公司
开本	889×1194 1/32
印张	15
版次	2015年11月第1版 2015年11月第1次印刷
书号	ISBN 978-7-5135-6769-5
定价	68.00元

购书咨询：(010) 88819929 电子邮箱：club@fltrp.com

外研书店：<http://www.fltrpstore.com>

凡印刷、装订质量问题，请联系我社印制部

联系电话：(010) 61207896 电子邮箱：zhijian@fltrp.com

凡侵权、盗版书籍线索，请联系我社法律事务部

举报电话：(010) 88817519 电子邮箱：banquan@fltrp.com

法律顾问：立方律师事务所 刘旭东律师

中咨律师事务所 殷斌律师

物料号：267690001

序

本书收录了约两千五百条中国熟语，其中包括源自中国少数民族的熟语，涵盖各种主题。这些熟语被译成马来文，以飨读者。

所谓“三人行，必有我师焉”。学习的过程跨越了语言与文化的界限。语言是文化的载体，蕴含着一个民族独特的智慧宝藏。其中，熟语作为语言的精华，源远流长、寓意深邃、富含哲理。对熟语进行深入研究，有助于了解一个民族的思维方式及丰富的文化内涵。将中文熟语译成马来文，更有助于揭示中华民族和马来民族在文化底蕴、社会习俗、思维观念上的异同，促进两个民族的彼此认识。

本书得以完成，首先要感谢马来西亚理科大学提供的研究资金（304/PHUMANITI/639024）。其次，亦要感谢参与此项研究的马来西亚理科大学人文学院翻译系的各位学生，特别是傅碧颜同学。

本书适用于学生以及教育、语言、翻译、政治等领域的工作者。书中谬误之处在所难免，还望各位读者不吝指正，编者当择善而从。

吴尚雄

2015年8月

于马来西亚理科大学

gohss@usm.my

PRAKATA

Koleksi Peribahasa China Terindah memuatkan lebih kurang 2,500 peribahasa China terpilih (termasuk daripada kaum minoriti China) yang diterjemahkan ke dalam bahasa Melayu, khusus untuk tatapan dan renungan pembaca yang berbahasa Melayu. Peribahasa China terpilih ini merangkumi pelbagai tema yang memberikan peringatan dan pengajaran tentang kehidupan dan penghidupan seharian.

Menurut kata-kata mutiara China, “daripada tiga orang yang berjalan bersama, mesti ada seorang yang boleh dijadikan guru”. Belajar itu hendaklah daripada orang yang berilmu. Justeru, proses belajar itu merentasi sempadan bahasa dan budaya. Setiap bahasa mempunyai khazanah ilmunya yang tersendiri. Oleh itu, terjemahan membantu kita menerokai rimba ilmu bahasa lain. Tanpa bahasa, kebijaksanaan sesuatu bangsa tidak mungkin terungkap dan diwarisi. Melalui penggunaan dan susunan kata yang indah seperti peribahasa, kebijaksanaan yang diperoleh daripada pengamatan dan pengalaman dalam kehidupan seharian berjaya dizahirkan. Penterjemahan membolehkan kebijaksanaan ini dipindahkan daripada satu bahasa kepada satu bahasa yang lain. Dengan ini, diharapkan agar pembaca dan pengguna mendapat manfaat yang sewajarnya daripada pengisian koleksi ini, khususnya membuka mata dalam banyak hal tentang kehidupan dan penghidupan, di samping berpeluang mengenali aksara dan sebutan bahasa China.

Melalui koleksi ini, pengguna dapat mendekati dunia pemikiran dan sosiobudaya masyarakat China, sekali gus memanfaatkan kebijaksanaan

dan falsafah yang tersirat dalam peribahasa ini dalam segenap aspek kehidupan seharian. Lebih-lebih lagi, koleksi ini dapat membantu pengguna memperkaya gaya penulisan dan pengucapan serta mempertajam daya pemikiran. Koleksi ini sesuai digunakan oleh pelajar, pengajar, pendidik, pengkaji bahasa, penterjemah, pengarang, ahli politik dan sesiapa sahaja yang mahukan kepelbagaian dalam bahasa dan kebahasaan.

Koleksi ini merupakan sebahagian daripada hasil kajian tentang penterjemahan peribahasa Melayu-Cina di bawah tajaan geran penyelidikan jangka pendek (304/PHUMANITI/639024) Universiti Sains Malaysia (USM). Dengan itu, setinggi-tinggi penghargaan diucapkan kepada pihak USM. Pada masa yang sama, penyusun juga ingin merakamkan penghargaan dan ucapan terima kasih kepada Puan Ainon Muhammad yang telah memberikan ilham bagi penyusunan koleksi ini. Ucapan terima kasih turut dirakamkan kepada semua pembantu pelajar projek ini yang terdiri daripada siswa-siswi program Sarjana Muda Sastera (Terjemahan dan Interpretasi), Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan, USM. Tidak lupa juga ucapan terima kasih kepada Cik Boh Phaik Ean yang telah banyak membantu dalam projek ini.

Sesungguhnya kesempurnaan itu hanya ada pada Tuhan. Suatu hal yang pasti, masih terdapat ruang untuk penambahbaikan dalam koleksi ini demi manfaat semua pihak. Lantaran itu, sebarang maklum balas yang membina amat dialu-alukan. Kecil tapak tangan, nyiru ditadahkan.

Sekian, selamat membaca dan terima kasih.

Goh Sang Seong
Kampus Sejahtera
Ogos 2015
gohss@usm.my

编写说明

本书所收录的熟语按马来文拉丁字母顺序排列。每个条目由马来文译文（粗体）、中文熟语及其中文拼音和释义组成。如：

Emas ribuan masakan dapat beli keamanan sebuah dunia.

千金难买天下稳

qiān jīn nán mǎi tiān xià wěn

Keamanan masyarakat tidak dapat dibeli dengan wang.

本书采用直译及意译这两种翻译方法。直译倾向于保留原文的风格，使中文熟语中的元素得以完好准确地体现出来，有助于马来读者对中国文化的认识，同时，亦可以成为中文和马来文对比研究的语料库。如：“到处乌鸦一般黑”中的“乌鸦”被翻译为“**gagak** mana tidak hitam”中的“**gagak**”（乌鸦）。当中文熟语中的社会文化元素不可以用马来文直译时，就采用意译的手段。如：“不经一番寒彻骨，哪有梅花扑鼻香”中的“寒”及“梅花”就蕴含了文化的元素，因此，此熟语被翻译成“**masakan dapat kesenangan kalau tidak melalui kesusahan**”（不经过磨难，哪能获得幸福）。

为了便于读者理解，书中熟语的含义以简明的方式传达。此外，本书的目的是透过中国熟语向读者介绍中国的哲学思想及社会文化，并非一本中文熟语词典。一份原文可以用同样的语言译成各种不同的版本，本书也是如此。在不同的熟语中，同样的中文词汇可以采用多种马来文译法，以丰富译文的文体形式。

Pengenalan

Koleksi peribahasa China ini disusun mengikut urutan abjad bahasa Melayu. Setiap lema terdiri daripada terjemahan peribahasa China kepada bahasa Melayu yang dicetak dalam huruf tebal, peribahasa China asal dalam aksara China, cara sebutan setiap aksara China mengikut sebutan baku bahasa China (*han yu pin yin*), dan baris terakhir merupakan makna peribahasa berkenaan dalam bahasa Melayu. Sebagai contoh:

Emas ribuan masakan dapat beli keamanan sebuah dunia.

千金难买天下稳

qiān jīn nán mǎi tiān xià wěn

Keamanan masyarakat tidak dapat dibeli dengan wang.

Kaedah penterjemahan literal, iaitu penterjemahan yang lebih cenderung mengekalkan bentuk asal teks sumber di samping memelihara nahu bahasa sasaran dimanfaatkan supaya lambang dalam peribahasa China dapat dikekalkan dalam bahasa Melayu. Hal ini demikian supaya makna yang didukung oleh setiap lambang dalam peribahasa China dapat dihayati oleh pembaca sasaran dan juga boleh dijadikan sebagai data kajian dalam penyelidikan tentang perbandingan lambang peribahasa China-Melayu. Sebagai contoh, lambang burung gagak dalam peribahasa 到处乌鸦一般黑 (*dào chù wū yā yì bān hēi*) dikekalkan dalam terjemahannya menjadi "gagak mana tidak hitam". Walau bagaimanapun, bagi peribahasa yang ada kekangan sosiobudaya dan linguistik, kaedah penterjemahan

semantik, iaitu penterjemahan yang lebih cenderung untuk mengekalkan makna dan mesej asal teks sumber digunakan. Sebagai contoh, 不经一番寒彻骨，哪有梅花扑鼻香 (bù jīng yì fān hán chè gǔ, nǎ yǒu méi huā pū bí xiāng) yang mengandungi unsur budaya ekologi, iaitu sejenis bunga yang mekar pada musim bunga setelah menahan kedinginan musim sejuk diterjemahkan menjadi "masakan dapat kesenangan kalau tidak melalui kesusahan".

Makna setiap peribahasa sengaja diterangkan secara mudah dan ringkas untuk memudahkan pemahaman pembacaan. Tambahan pula, koleksi ini bertujuan memperkenalkan alam pemikiran dan sosiobudaya China melalui peribahasa China dan bukannya sebagai kamus atau ensiklopedia rujukan peribahasa China. Satu teks dalam bahasa sumber boleh diterjemahkan kepada beberapa versi yang berlainan dalam bahasa sasaran. Hal ini turut berlaku dalam koleksi ini. Terdapat aksara bahasa China yang serupa, tetapi diberikan padanan yang berbeza-beza dalam masukan peribahasa yang berlainan. Kepelbagaian padanan sedemikian diharapkan dapat memperkaya variasi terjemahan yang dihasilkan.

目录

序	i-iii
编写说明	iv-vi
正文	1-411
参考书目	412-413
马来文单词索引	414-424
中文条目索引	425-470

KANDUNGAN

Prakata	i–iii
Pengenalan	iv–vi
Teks	1–411
Bibliografi	412–413
Indeks Bahasa Melayu	414–424
Indeks Bahasa China	425–470

A

Abang sulung bagaikan ayah, kakak ipar sulung bagaikan ibu.

长兄为父，长嫂为娘

zhǎng xiōng wéi fù, zhǎng sǎo wéi niáng

Melayani abang dan kakak ipar sulung seperti melayani ibu bapa sendiri.

Ada baiknya mempunyai kemahiran, ada gunanya memiliki peralatan.

人多一技有益，物裕一备有用

rén duō yí jì yǒu yì, wù yù yí bèi yǒu yòng

Lebih banyak ilmu, lebih senang hidup kita.

Ada bakat ke mana pun ada rezeki.

一招鲜，吃遍天

yì zhāo xiān, chī biàn tiān

Orang yang ada bakat tidak susah mencari rezeki.

Ada benih ada akar, tiada benih tidak tumbuh.

有种有根，无种不生

yǒu zhǒng yǒu gēn, wú zhǒng bù shēng

Mengikut jejak ibu bapa.

Ada bubur makan bubur, ada nasi makan nasi.

有粥吃粥，有饭吃饭

yǒu zhōu chī zhōu, yǒu fàn chī fàn

Tidak tamak dan bersyukur dengan rezeki yang ada.

Ada bukit mesti ada air, ada orang mesti ada hantu.

有山必有水，有人必有鬼

yǒu shān bì yǒu shuǐ, yǒu rén bì yǒu guǐ

Manusia itu pelbagai ragam.

Ada bukit tiada air, ada air tiada pokok.

有山无水，有水无木

yǒu shān wú shuǐ, yǒu shuǐ wú mù

Berlagak macam orang berpangkat tinggi.

Ada duit berikan duit, tiada duit berikan tenaga.

有银用银，无银用力

yǒu yín yòng yín, wú yín yòng lì

Membantu orang susah tidak kira apa cara sekalipun.

Ada gigi tiada emping, ada emping tiada gigi.

有牙没烙饼，有烙饼没牙

yǒu yá méi lào bǐng, yǒu lào bǐng méi yá

Keinginan yang tidak tercapai kerana ada sahaja halangannya.

Ada harta sama dinikmati, ada kuda sama ditunggangi.

有财同享，有马同骑

yǒu cái tóng xiǎng, yǒu mǎ tóng qí

Persahabatan yang sangat akrab.

Ada hati, batu jadi bata; tiada hati, batu tetap batu.

有心打石石成砖，无心打石石原原

yǒu xīn dǎ shí shí chéng zhuān, wú xīn dǎ shí shí yuán yuán

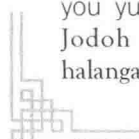
Kesungguhan akan membuahkan hasil.

Ada jodoh akan ketemu di mana-mana jua.

有缘何处不相逢

yǒu yuán hé chù bù xiāng féng

Jodoh akan menemukan dua orang tidak kira apa-apa pun halangan.

Ada kain tiada gunting, perca tidak jadi; ada gunting tiada jarum, baju tidak jadi.

有布无剪刀，裁不成布料；有剪刀无针线，缝不成衣服
yǒu bù wú jiǎn dāo, cái bù chéng bù liào; yǒu jiǎn dāo
wú zhēn xiàn, féng bù chéng yī fu
Tidak cukup syarat.

Ada kayu reput di pokok besar.

树大有枯枝
shù dà yǒu kū zhī
Dalam kumpulan orang baik akan wujud orang jahat juga.

Ada kereta ada runut, ada pokok ada bayang.

有车就有辙，有树就有影
yǒu chē jiù yǒu zhé, yǒu shù jiù yǒu yǐng
Setiap kerja akan meninggalkan kesannya.

Ada khabar ada sebabnya, ada rumput ada akarnya.

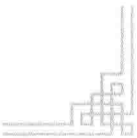
是话就有因，是草就有根
shì huà jiù yǒu yīn, shì cǎo jiù yǒu gēn
Setiap yang berlaku mesti ada sebabnya.

Ada langit yang tidak dapat sampai, tiada halangan yang tidak dapat diatasi.

有上不去的天，没过不去的关
yǒu shàng bú qù de tiān, méi guò bú qù de guān
Semua masalah dapat diatasi.

Ada masa merak emas bertukar bulu, ada masa orang bijak berbuat salah.

金丝雀有换羽毛的时候，聪明人有办错事情的时候
jīn sī què yǒu huàn yǔ máo de shí hou, cōng míng rén
yǒu bàn cuò shì qing de shí hou
Setiap perkara pasti ada kekurangannya.

Ada mata tetapi tidak kenal emas dan jed, lantas emas dikatakan tembaga.

有眼不识金和玉，直把黄金当碎铜

yǒu yǎn bù shí jīn hé yù, zhí bǎ huáng jīn dāng suì tóng

Tidak mengetahui keadaan yang sebenarnya kerana silap perhitungan.

Ada mulut tetapi tidak dapat berkata-kata.

有嘴说不出话来

yǒu zuǐ shuō bù chū huà lái

Perkara yang sukar dilafazkan.

Ada mulut untuk makan, tetapi tiada kerongkong untuk menelan.

有嘴巴吃，没喉咙吞

yǒu zuǐ ba chī, méi hóu lóng tūn

Impian yang tidak dapat direalisasikan.

Ada mulut untuk makan, tetapi tiada usus untuk hadam.

有吃食的嘴，无消化的胃

yǒu chī shí de zuǐ, wú xiāo huà de wèi

Kurang berupaya untuk melaksanakan atau menyelesaikan sesuatu perkara atau pekerjaan.

Ada nasi makan bersama, tiada nasi lapar bersama.

有饭大家吃，无饭大家饿

yǒu fàn dà jiā chī, wú fàn dà jiā è

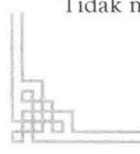
Yang baik dan yang buruk akan ditanggung bersama.

Ada nasi tidak kisah makan, ada tempat tidak kisah jauh.

有饭不嫌吃，有地不嫌远

yǒu fàn bù xián chī, yǒu dì bù xián yuǎn

Tidak memilih sangat.

Ada pinjam ada pulang, pinjam lagi tidak susah.

有借有还，再借不难

yǒu jiè yǒu huán, zài jiè bù nán

Hutang perlu dibayar.

Ada rua tetapi hendak berjalan di permatang, ada kayu kering tetapi hendak membakar kayu basah.

大路不走走田埂，干柴不烧烧湿柴

dà lù bù zǒu zǒu tián gěng, gān chái bù shāo shāo shī chái

Menyusahkan diri sendiri.

Ada semangat tiada bakat, jaya itu separuh; ada bakat tiada semangat, kerja itu sia-sia; ada bakat ada semangat, jaya itu penuh.

无才有志，成全半事；有才无志，白头了事；有才有志，做得大事

wú cái yǒu zhì, chéng quán bàn shì; yǒu cái wú zhì, bái tóu liǎo shì; yǒu cái yǒu zhì, zuò de dà shì

Orang yang ingin berjaya mesti ada kebijaksanaan dan kebolehan.

Ada bedak bubuk pada muka, ada wang guna dengan mata.

有粉擦在脸上，有钱花在眼上

yǒu fěn cā zài liǎn shang, yǒu qián huā zài yǎn shang

Berbelanja secara berhemah dan bijak.

Ada telinga di sebelah dinding, ada mata di sebelah belakang.

隔墙有耳，背后有眼

gé qiáng yǒu ěr, bèi hòu yǒu yǎn

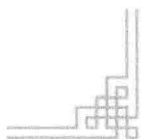
Berhati-hati ketika memperkatakan sesuatu.

Ada tuah sama dikongsi, ada bala sama digalas.

有福同享，有难同当

yǒu fú tóng xiǎng, yǒu nàn tóng dāng

Baik dan buruk sama-sama dipikul.

Ada waktu tuah ketika miskin, ada waktu malang ketika kaya.

穷有好时，富有倒时

qióng yǒu hǎo shí, fù yǒu dǎo shí

Nasib sentiasa berubah.

Ada wang jadi naga, tidak ada wang jadi ulat.

有钱一条龙，无钱一条虫

yǒu qián yì tiáo lóng, wú qián yì tiáo chóng

Orang kaya boleh melakukan macam-macam, tetapi tidak bagi orang yang tidak berharta.

Ada wang, ada kuasa, maka ada kebenaran.

有钱有势就有理

yǒu qián yǒu shì jiù yǒu lǐ

Tidak ada keadilan.

Ada wang, hidup; tiada wang, mati.

有钱者生，无钱者死

yǒu qián zhě shēng, wú qián zhě sǐ

Wang sangat penting kerana kalau tidak ada wang, tiada perkara yang dapat dilakukan.

Adik-beradik boleh lawan harimau, anak-beranak boleh berkas beruang.

亲兄弟能打虎，亲父子能擒熊

qīn xiōng dì néng dǎ hǔ, qīn fù zǐ néng qín xióng

Ahli keluarga menjadi kuat kalau sentiasa bersatu dan berusaha bersama-sama.

